

WWF Élő Bolygó Jelentés 2020 – A bolygó hangja – ESSZÉ

Írta: Pribéli Levente, a Fridays For Future mozgalom hazai aktivistája

Amikor a Vértes vagy a Gerecse láprétjein, sziklagyepein, karsztbokorerdeiben sétálok, általában kettős érzéseim vannak. Próbálok elképzelni, milyenek lehettek ezek a helyek akár csak néhány évtizeddel ezelőtt, amikor még éltek itt az azóta már eltűnt fajok. A hegytetőről látom a kivágott erdőket, az invazív fajok által elfoglalt, tönkretett élőhelyeket, és az értelmetlenül növekvő lebetonozott területeket. Aztán észreveszek egy keleti rablópillét, egy darázsölyvet vagy egy zöld gyíkot, és végre ráeszmélek, hogy nincs még minden veszve. Elkekerítő a tudat, hogy milyen ütemben pusztul a természet, de nem szabad megfeledkeznünk a legfontosabbról: arról, hogy mi minden létezik, él még körülöttünk. Még vannak olyan élőhelyek, amelyek ma is bonyolult és rájuk jellemző, változatos életközösségeknek adnak otthont.

Amikor globális mutatókat nézegetünk, és a Földi élet sokféleségének csökkenéséről, összeomlásáról gondolkodunk, természetes, hogy lebénelünk a cselekvésben. Ha minden döntésünk globális hatását nézegetjük egyesével, egyértelmű, hogy kevésnek fogjuk érezni magunkat ahhoz, hogy ezen változtassunk. Ott viszont, ahol élünk, hatalmas hatásunk lehet. Ahhoz tudunk igazán kapcsolódni, arra tudunk igazán hatni, amit ismerünk, ami a közelünkben van. Régen természetes volt, hogy az emberek a szükségleteik döntő részét helyben elégítették ki, így nem volt választásuk, fenntartható módon kellett használniuk az erőforrásokat. Látták, hogy amit tesznek, annak mi a következménye, és tudták, hogy rá vannak utalva a természetre – és még ez sem volt elég sokszor. Mára azonban már esélyünk sincs látni, hogy mit okoz az adott termék előállítása, fogalmunk sincs, pontosan honnan származik, amit fogyasztunk. Az pedig nem csoda, hogy alig van olyan ember, akinek a hatása globálisan is érzékelhető. De az ökológiai válság nem valami elvont dolog, ami a nagyvilágban zajlik, hanem itt és most, nálunk is történik, és mi itt tudunk kezdeni vele valamit.

Van még egy dolog, amiért tovább kell mennünk az indexek, mutatók nézegetésénél. A számok, amiken keresztül megpróbáljuk leírni, hogy mekkora is a baj, elfednek valami nagyon fontosat: azt, hogy mögöttük megismételhetetlen élőlények, életformák milliárdjairól van szó. Amikor azt mondjuk, hogy „laposítsuk el” a biodiverzitás-csökkenés görbéjét, igazából arról beszélünk, hogy végre lassítsuk le, állítsuk meg a velünk élő élőlények, életformák, egyedi ártatlan életek pusztítását. Nem üres díszletekről, hanem életekről és életek hálózatairól van szó.

Ahogy Kőváry Zoltán pszichológus mondja, a természet, a többi élőlény a létezéspartnerünk. Önmagukban is értékesek, és nélkülözhetetlenek az életünkhöz. Ahhoz, hogy valódi esélyt adhassunk a természet maradványainak és egyben magunknak egy emberibb életre, újra kell gondolnunk azt, hogy mi tesz minket boldoggá, mire van szükségünk valójában, és legfőképp azt, hogy hogyan viszonyulunk a természethez.

Egy olyan társadalmi-gazdasági rendszerre van szükségünk, amely a kényszeres növekedés hajszolása helyett a valódi szükségleteink kielégítését biztosítja, amely a fokozódó központosítás helyett nagyobb önrendelkezést ad a helyi közösségeknek, és a természeti értékek felélése helyett azok megőrzését szolgálja – az ökológiai- és klímaválság rengeteg tényezőjének a gyökereit kezelve. Egyénként azzal tehetünk a legtöbbet, ha segítjük ezt a rendszerszintű változást: azzal, hogy közösségeket építünk, helyi termelőktől vásárolunk, és megismerjük azt, amiben élünk. Közben pedig nyomást gyakorlunk a gazdasági és politikai vezetőkre, és nem hagyjuk, hogy továbbra is a pusztító gyakorlatokat segítsék.

Amikor elkezdjük jobban megérteni, hogy mi zajlik a világban, és lassan rájövünk, hogy mennyire másképp is lehetne élni, egyre egyértelműbbé válik, hogy a mostani irány mennyire tévút. Nem

könnyű változtatni rajta, de – akár a globális mutatókat, akár a helyi változásokat nézzük – csak ennek van értelme.